

1.12.2020

VN/25653/2020/PLM-5

Sotilasräjähteitä koskevan sääntelyn uudistaminen

Asettaminen

Puolustusministeriö asettaa työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida sotilasräjähteitä koskevan sääntelyn muutostarpeet ja valmistella ehdotus sääntelyn uudistamiseksi.

Toimikausi

Työryhmän toimikausi on 1.1.2021–31.12.2021.

Tausta

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*). Lain 3 §:ssä säädetään lain soveltamisesta Puolustusvoimissa seuraavasti:

Tätä lakia sovelletaan puolustusvoimien toimintaan, jollei tässä laissa erikseen muuta säädetä.

Tämän lain nojalla annetut valtioneuvoston asetukset eivät koske puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä eivätkä myöskään maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavissa kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaa vaarallisten kemikaalien varastointia ja teollista käsittelyä.

Puolustusministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitetuista räjähteistä. Puolustusministeriön asetus koskee myös rajavartiolaitoksen hallussa olevia sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja puolustusvoimien räjähteitä. Lisäksi puolustusministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavissa kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvasta vaarallisten kemikaalien varastoinnista ja teollisesta käsittelystä.

Tässä laissa viranomaisille säädetyt räjähteitä koskevat tehtävät hoidetaan puolustusvoimissa puolustushallinnon sisäisesti. Sama koskee myös 3 momentissa tarkoitettuja rajavartiolaitokselle luovutettuja räjähteitä. Samoin hoidetaan myös maanpuolustuksen kannalta erityissuojattavissa kohteissa sekä sotilaallisissa

11.12.2020

VN/25653/2020/PLM-5

harjoituksissa, harjoitusalueilla ja rauhanturvaoperaatioissa tapahtuvaan vaarallisten kemikaalien varastointiin ja teolliseen käsittelyyn liittyvät tässä laissa viranomaiselle säädetty tehtävät. Näitä tehtäviä hoitavien on toimittava yhteistyössä muiden tässä laissa tarkoitettujen viranomaisten kanssa lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Tehtävien hoitamisesta annetaan tarkempia säännöksiä puolustusministeriön asetuksella.

Kemikaaliturvallisuuslain 8 luvussa säädetään perussäännöksistä myös sotilasräjähteille. Lain 69 §:ssä säädetään Puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettujen räjähteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta ja merkinnöistä. Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin vaatimustenmukaisuuden arvioinnista ja merkinnöistä.

Kemikaaliturvallisuuslain 3 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettu puolustusministeriön asetus sotilasräjähteistä (772/2009, jäljempänä sotilasräjähdasetus) on tullut voimaan 1.11.2009. Asetuksessa säädetään yleisellä tasolla mm. toimivaltaisista viranomaisista ja valvonnasta, sotilasräjähteiden turvallisuusvaatimuksista ja käsittelystä sekä onnettomuuksiin varautumisesta. Tarkempia määräyksiä sotilasräjähteiden käsittelystä on annettu pääesikunnan sotilasräjähdemääräyksellä.

Voimassa oleva sotilasräjähdasetus on suhteellisen lyhyt ja yleispiirteinen ja tosiasiallisesti pääosa varsinaisista teknisistä turvallisuusvaatimuksista ja menettelyistä on annettu pääesikunnan määräyksillä. Sotilasräjähteitä koskevan lakia alemman asteisen sääntelyn ei voida tältä osin katsoa olevan kaikilta osin oikealla säädöstasolla. Erityisen ongelmallisena voidaan pitää mm. sitä, että ulkoiseen yhteiskuntaan liittyvät turvallisuusvaatimukset ulkoisina suojaetäisyyksinä säädetään vain pääesikunnan määräyksenä.

Puolustusvoimien kansainvälinen toiminta on lisäksi lisääntynyt merkittävästi voimassa olevan sotilasräjähdasetuksen säätämisen jälkeen, mikä tulisi ottaa huomioon sääntelyssä. Puolustusvoimille on vuonna 2017 säädetty mm. uusi tehtävä kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta, minkä lisäksi kansainvälinen harjoittelu Suomessa on laajentunut olennaisesti. Harjoitusten ja muun kansainvälisen toiminnan yhteydessä Suomen alueella käsitellään myös toimintaan osallistuvien ulkomaisten joukkojen räjähteitä. Voimassa olevat sotilasräjähteitä koskevat säännökset koskevat vain Suomen Puolustusvoimien käyttöön tarkoitettuja räjähteitä.

Sotilasräjähdasetuksen lisäksi Puolustusvoimien räjähteiden käsittelyyn sovelletaan myös puolustusvoimien räjähteistä annettua asetusta (648/1996), joka on jätetty voimaan kemikaaliturvallisuuslain 138 §:n nojalla. Asetus on vanhentunut ja se tulisi kumota uuden lakia alemman asteisen sääntelyn voimaantulon myötä.

Hankkeen teknisiä esitöitä on tehty puolustusministeriön teknisen turvallisuuden koordinaatioryhmän alaisessa räjähdeturvallisuuden ad hoc -työryhmässä, jonka loppuraporttiin (VN 2350/2019/PLM-37) on koottu työryhmän esitykset uudella sotilasräjähdasetuksella säädetävistä toimintatavoista ja -malleista sekä turvateknisistä vaatimuksista. Edellä mainittua loppuraporttia täydentävän teknisen raportin on tarkoitus valmistua vuoden 2020 loppuun mennessä.

11.12.2020

VN/25653/2020/PLM-5

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on selvittää säädösmuutostarpeet ja valmistella ehdotukset tarvittaviksi säädösmuutoksiksi, joilla varmistetaan sotilaskäyttöön tarkoitettuja räjähteitä koskevan sääntelyn ajantasaisuus ja oikea säädöstaso.

Hankkeen tavoitteena on erityisesti varmistaa, että sotilasräjähteitä koskeva sääntely mahdollistaa sujuvan toiminnan poikkeusoloissa ja sotilaallista puolustusvalmiutta kohotettaessa. Hankkeessa tulee lisäksi ottaa huomioon Puolustusvoimien lisääntynyt kansainvälinen toiminta ja tarve riskiperusteiseen räjähteiden käsittelyyn ja varastointiin sekä näiden vaikutukset sääntelytarpeisiin.

Tehtävä

Työryhmän tehtävänä on:

- 1) valmistella ehdotus Puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä koskevan lakia alemman asteisen sääntelyn uudistamiseksi,
- 2) arvioida kemikaaliturvallisuuslain sotilaskäyttöön tarkoitettuja räjähteitä koskevien säännösten ajantasaisuus sekä valmistella tarvittaessa ehdotus niitä koskevien lainsäätöjen uudistamiseksi, ja
- 3) arvioida ulkomaisten joukkojen Suomessa käsittelemiä räjähteitä koskevien säännösten muutostarpeet ja tarvittaessa valmistella ehdotus niitä koskevan sääntelyn uudistamiseksi.

Työryhmän tulee laatia loppuraporttinsa suoraan säädösmuutosehdotusten muotoon.

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja

Perttu Wasenius, puolustusministeriö

Jäsenet

Seija Miettinen-Bellevergue, puolustusministeriö

Jari Talja, puolustusministeriö

Mikko Holm, työ- ja elinkeinoministeriö

Jukka Kurikka, pääesikunta

Kosti Nevala, pääesikunta

Laura Laaja, pääesikunta

Sihteerit

Timo Tuurihalme, puolustusministeriö

Katariina Kuhanen, puolustusministeriö

Työryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita ja hankkia tarpeellisiksi katsomiaan selvityksiä.

1.12.2020

VN/25653/2020/PLM-5

Kustannukset ja rahoitus

Hanke toteutetaan virkatyönä, eikä kokouspalkkioita makseta. Kukin organisaatio vastaa edustajiensa matka- ja muista kuluista.

Yhteyshenkilö

Yhteyshenkilönä toimii työryhmän puheenjohtaja Perttu Wasenius
(perttu.wasenius@defmin.fi, 0295 140 603).

Puolustusministeri

Antti Kaikkonen

Kansliapäällikkö

Jukka Juusti

Jakelu Työryhmän jäsenet

Tiedoksi Erityisavustajat
PLM osastot
Pääesikunta
Puolustushallinnon rakennuslaitos
TEM
TUKES
STM